

Høringsuttalelse til forslag til forskrift om tilskudd til naturrestaurering

Byrådet behandlet saken i møtet 09.10.2025 sak 1216/25 og fattet følgende vedtak:

1. Byrådet avgir høringsuttalelse til «forslag til forskrift om tilskudd til naturrestaurering» slik den fremkommer av byrådets forslag.
2. Melding om vedtak sendes til Bystyrets kontor

Byrådssak /25

Saksframstilling

Vår referanse: 2025/214170-4

Høringsuttalelse til forslag til forskrift om tilskudd til naturrestaurering

Hva saken gjelder:

Saken gjelder Klima- og miljødepartementets forslag til forskrift om tilskudd til naturrestaurering, mottatt i brev datert 5. august 2025. Departementet opprettet i 2024 en ny tilskuddsordning for naturrestaurering for å styrke arbeidet med å restaurere forringet natur i Norge. Departementet foreslår å forskriftsfeste ordningen for å oppfylle kravene økonomiregelverket stiller til utformingen og forvaltningen av tilskuddsordninger.

Høringsfrist: 10. oktober 2025

Forslagets innhold:

For å lykkes med en effektiv innsats på naturrestaurering i Norge, er det ønskelig at kommuner, organisasjoner og private tiltakshavere bidrar. På bakgrunn av dette opprettet Klima- og miljødepartementet i 2024 en ny tilskuddsordning for naturrestaurering for å styrke arbeidet med restaurering av forringet natur i Norge. Departementet ser det som nødvendig at tilskuddsordningen for naturrestaurering forskriftsfestes for å oppfylle kravene forvaltningsloven og økonomiregelverket stiller til utformingen og forvaltningen av tilskuddsordninger.

Formålet med tilskuddsordningen er å bidra til å restaurere forringet natur. Naturrestaurering er tiltak som bidrar til å for bedre eller gjenopprette tilstand i økosystemer som er blitt forringet eller ødelagt. Tiltakene må være av en viss vesentlighet og være egnet til å gi varig virkning.

Departementet foreslår å fastsette at aktuelle tilskuddsmottakere kan være kommuner, organisasjoner og private grunneiere. Det skal kunne gis tilskudd til tiltak som bidrar til å restaurere natur som er blitt forringet eller ødelagt. Dette kan være tiltak i økosystemer som skog, fjell, kulturlandskap og åpent lavland, vassdrag og kystvann, og våtmark inkludert gruntvannsområder, tidevannsenger, tidevannssump og ålegressenger langs kysten. Departementet foreslår at det kan gis tilskudd til gjennomføringen av restaureringstiltak, men også til planlegging og oppfølgingen av tiltakene. Naturrestaurering ved bruk av naturbaserte løsninger skal prioriteres i søknadsbehandlingen.

Departementet foreslår å fastsette at det ikke gis tilskudd til naturrestaurering som kan pålegges eller er pålagt en ansvarlig tiltakshaver. Kostnadene ved slike tiltak bør dekkes av den ansvarlige etter prinsippet om at miljøpåvirkeren betaler i naturmangfoldloven § 11. Videre foreslår departementet å avgrense mot tilskudd til effektovervåkning. Det skal heller ikke kunne gis tilskudd til tiltak som har karakter av løpende vedlikehold og skjøtsel av en naturtype ettersom det allerede er målrettede tilskuddsordninger og virkemidler for dette. Eksempelvis årlig slått av slåtteeeng.

For å sikre at arealene som restaureres ved tildeling av tilskudd ikke senere omdisponeres til andre formål, foreslår departementet at en forutsetning er at det inngås avtale om langsiktig bevaring av arealet som skal restaureres. Avtalen om langsiktig bevaring går ut på at det ikke skal foretas disposisjoner på arealet som kan hindre eller vanskeliggjøre formålet med restaureringen, innenfor en periode på 40 år etter at restaureringstiltak er gjennomført.

Departementet vurderer at tilskudd skal tildeles etter en skjønnsmessig vurdering av søknadene. I denne vurderingen vil tilskudd til planlegging, gjennomføring og oppfølging av konkrete naturrestaureringstiltak i kommuner som har vedtatt kommunedelplaner for naturmangfold, slik at tiltakene bidrar til å følge opp disse planene, ha særlig prioritet. Det vil også legges vekt på om tiltakene er kostnadseffektive og kan gjennomføres med faglig god kompetanse på naturrestaurering. Videre vil andel egenfinansiering/egeninnsats bli tillagt vekt ved prioritering mellom ellers like søknader.

Det vises for øvrig til høringsnotatet i sin helhet.

Innspill fra fagetater:

Bymiljøetaten mener det er positivt at Klima- og miljødepartementet har utarbeidet forslag til forskrift om tilskudd til naturrestaurering, og mener det er viktig at det bevilges betydelig mer midler til denne tilskuddsposten i kommende budsjettprosesser.

En vellykket naturrestaurering krever ofte oppfølging i flere år i form av skjøtsel, overvåking og drift av det restaurerte området. Med dagens ordning må tilskudd vanligvis benyttes samme år som de blir tildelt. Klima- og miljødepartementet bør se på muligheten for at tilskuddsmottaker, via samme tilskuddspost, kan få en mer langsiktig finansiering av restaureringstiltak. Denne bør også dekke skjøtsel, overvåking og drift. Så lenge man ikke er garantert tilsagn til skjøtsel og drift (gjennom andre tilskuddsordninger), vil man i mangel på midler til oppfølging risikere å måtte avslutte restaureringsprosessen før ønsket tilstand er oppnådd.

I områder med høyt utbyggingspress er det etter Bymiljøetatens vurdering en risiko for at et restaurert område blir omdisponert over tid. Hva som skjer dersom en eiendom med restaurert natur skifter eier. I hvilken grad vil en avtale, mellom tidligere grunneier og Miljødirektoratet, følge eiendommen videre? Dersom avtalen blir tinglyst, vil heftelsen på eiendommen være lett tilgjengelig for plan og bygningsmyndigheten?

Bymiljøetaten vil understreke behovet for at tilskuddsposten også åpner for å finansiere planlegging av restaureringstiltak i vid forstand jf. forslag i § 4 første ledd. Bymiljøetaten ser også at det behov for at tilskuddsposten kan finansiere planlegging av hvilke restaureringstiltak som bør settes i gang. Dette for å sikre at kostnader knyttet til restaureringsprosjektene står i forhold til forventet forbedring av økologisk tilstand.

Bymiljøetaten vurderer at ordlyden i føringen «Naturrestaurering ved bruk av naturbaserte løsninger skal prioriteres i søknadsbehandlingen» er noe uklar. I hvilke tilfeller vil restaurering av natur, hvor man bedrer den økologiske tilstanden, ikke være en naturbasert løsning? Restaurering av et naturområde i seg selv vil være en naturbasert løsning, dersom man tar utgangspunkt i FN-definisjonen (Meld. St. 26 Klima i endring - sammen for et klimarobust samfunn s. 46). Det finnes imidlertid naturbaserte løsninger som ikke kan regnes som restaurering av natur, eksempelvis regnbed.

Etter Bymiljøetatens vurdering bør Klima- og miljødepartementet prioritere tilskuddsprosjekter hvor det er høy sannsynlighet for at restaureringen kan føre til god økologisk tilstand, fremfor prosjekter hvor dette er mindre realistisk å oppnå.

Bymiljøetaten mener at en søknadsbehandling med høy prioritering av tiltak knyttet til vedtatte kommunedelplaner for naturmangfold, er noe ekskluderende. Bymiljøetaten foreslår derfor følgende endring i forslag til forskrift § 6 første ledd: «Søknader om tilskudd til å planlegge og gjennomføre tiltak i vedtatte kommunedelplaner for naturmangfold eller tilsvarende vedtatte tiltaksplaner knyttet til naturmangfold, vil bli prioritert.» Forslag til tilføyning er markert med understrekning.

Avslutningsvis påpeker Bymiljøetaten at kompetanseheving vil være avgjørende for å kunne øke takten på vellykkede naturrestaureringstiltak i Norge. Det vises til Meld. St. 35 (2023-2024) Bærekraftig bruk og bevaring av natur, hvor det fremgår at regjeringen vil vurdere tiltak for å styrke kommunens kompetanse og kapasitet i arbeidet med naturrestaurering.

Byrådets vurdering og forslag til høringsuttalelse:

Bergen kommune mener at kommende generasjoner skal overta en by som er i bedre stand enn den er nå. Derfor vil vi ta vare på naturmangfoldet, både gjennom bevaring og restaurering av forringet natur. Bergen kommune imøteser derfor en forskriftsfesting av tilskuddsordningen for naturrestaurering, som vil gi mer forutberegnelighet for de som søker og de som har fått støtte.

Bergen kommune vil påpeke at forslaget § 6 første ledd, første punktum, synes for streng med hensyn til «kravet» om kommunedelplan for naturmangfold. Det er ulike veier til målet om bevaring av naturmangfold, og det er ulike prioriteringer i kommunene med hensyn til bruk av ulike plannivå eller planform. Bergen kommune foreslår derfor at ordlyden i forslaget § 6 første ledd, første punktum, utvides ved å tilføye: «*eller tilsvarende vedtatte tiltaksplaner knyttet til naturmangfold,...*»

Bergen kommune vil også påpeke at i valget mellom å bygge ned urørt natur og restaurert natur, vil ressursbruken knyttet til restaureringen kunne brukes som argumentasjon for å bygge ned den urørte naturen. Måloppnåelse for den økologiske tilstanden i det restaurerte området er ikke et argument for nedbygging et annet sted i kommunen.

Forslaget svarer i liten grad på hvordan vi kan restaurere mer natur. Kompetanseheving og kapasitet i kommunene vil være viktige tiltak for å styrke arbeidet med naturrestaurering. Kommunens økonomiske situasjon vil også være av stor betydning for muligheten til å kunne prioritere naturrestaurering.

Vedtakskompetanse:

Byrådets fullmakter pkt. 2.10.1 vedtatt av Bergen bystyre 27. november 2024 i sak 462/24:

Høringsuttalelser

2.10.1 Byrådet avgir høringsuttalelser på vegne av Bergen kommune, der forretningsutvalget har fordelt oppgaven til byrådet.

Forretningsutvalget behandlet saken i møtet 19.08.2025 sak 225/25 og fattet følgende vedtak:

Byrådet avgir eventuelt høringssvar til «Høring av forslag til forskrift om tilskudd til naturrestaurering» på vegne av Bergen kommune.

Byråd for byutvikling innstiller til byrådet å fatte følgende vedtak:

1. Byrådet avgir høringsuttalelse til «forslag til forskrift om tilskudd til naturrestaurering» slik den fremkommer av byrådets forslag.
2. Melding om vedtak sendes til Bystyrets kontor

Dato: 30. september 2025

Eivind Nævdal-Bolstad
Byråd for byutvikling

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

1. Høring - Forslag til forskrift om tilskudd til naturrestaurering
2. Høringsnotat om forslag til forskrift om tilskudd til naturrestaurering
3. Bymiljøetatens innspill - Vedr. forslag til forskrift om tilskudd til naturrestaurering, datert 8. september 2025